

Piękno utkane w promieniach lata. Czasowa prezentacja roślin letnich czerwiec–sierpień 2021. "Muzeum w zgodzie z naturą"

*Piękno utkane w promieniach lata. Czasowa prezentacja roślin letnich czerwiec–sierpień 2021.
Muzeum w zgodzie z naturą*

Czy kwiat, czy zioło zauważysz

W ogrodzie swoim, z każdym gwarzysz,

Każdy podziwiasz w blasku chwały,

Dla myśli pokarm stąd nie mały

(J. Rea „Of Gardens”)

Druga część projektu pn. „Muzeum w zgodzie z naturą” prowadzi do wielobarwnych rabat kwiatnych w Ogrodach Dolnych i Górnym, które łączy jedno hasło: bioróżnorodność. Mnogość kolorów, zapachów i form ułożonych w mozaikowe wzory skłania do odpoczynku w zaciszu królewskich ogrodów. W tle kwiatnych rzędów roślin uwagę przykuwa jasna zieleń grabowych labiryntów, która tworzy spokojne tło dla żywych kolorów i mieniących się w oczach odcieni letniej kolekcji roślin.

Warto zatrzymać się przy dominujących, smukłych czosnkach, które zwracają jeszcze nasze wspomnienia do rosnących tu przed kilku tygodniami tulipanów. Pacioreczniki konkurują z nimi wysokością i żywą czerwienią. Zapachom i dźwiękom owadów i ptaków nie ma końca. Wyjątkowe odmiany, na które warto zwrócić uwagę oznaczono tabliczkami, aby ni umknęły naszej uwadze w gąszczu kwietnej uczyty.

1. Paciorecznik (łac. *Canna*) zwany też po prostu kanną, to rodzaj bylin z rodziny paciorecznikowatych (*Cannaceae*). Rośliny te naturalnie występują w Amerykach południowej i północnej, oraz rozpowszechniły się w Azji. Nazwa łacińska rośliny pochodzi od greckiego słowa *kanna*, oznaczającego trzcinę, ponieważ obie rośliny mają podobne, wzniosłe łodygi. Polska nazwa "paciorecznik" związana jest natomiast z wyglądem nasion – miały przypominać paciorki różańca. Co ciekawe, są one tak twarde, że niegdyś używano ich jako nabozi. Kanna to wysoka bylina – dorasta od 100 cm. Na końcach pędów tworzą się różnokolorowe kwiaty. Są one bardzo efektowne, mają różne kształty i wielkości. Zebrane w kłosy mogą być cytrynowożółte, karminowe, łososioworóżowe, pomarańczowoczerwone, pomarańczowe, żółte lub ciemno-szkarłatne. Paciorecznik kwitnie od połowy lata aż do pierwszych przymrozków. Kwiaty wydzielają nektar wabiący owady.

Paciorecznik

łac. *L. Canna sp.*

ang. *Canna lily*

rodzina: Paciorecznikowate (łac. *Cannaceae*)

1. 2. Aksamitka wyniosła 'Vanilla Cream' (łac. *Tagetes erecta* 'Vanilla Cream') - zalicza się do rodziny astrowatych – *Asteraceae*. Rośliny pochodzą z obszarów Ameryki, a przede wszystkim z Meksyku. Rodzaj ten liczy aż 50 gatunków roślin i zaliczane są do niego podstawowe rośliny jednoroczne, które stosowane są do uprawy na rabatach w Polsce. Pędy aksamitek rozpięzchłych, wzniesionych są silnie rozgałęzione i wzniesione. Mają one bardzo liczne, z reguły pierzastodzielne, naprzeciwległe liście. Uważane są za śmierdziuchy, ponieważ wydzielają drażniący zapach. Istnieje możliwość zakupu sadzonek kwiatów bezzapachowych, ale wtedy musimy liczyć się z tym, że będą one częściej atakowane przez szkodniki.

Aksamitka wyniosła 'Vanilla Cream'

łac. *L. Tagetes erecta* 'Vanilla Cream'

ang. *Marigold rose*

rodzina: Astrowate (łac. Asteraceae)

W terenach zieleni stosowane są trzy podstawowe gatunki aksamitek, które różnią się między sobą budową i wielkością koszyczków kwiatowych, ale też wysokością i pokrojem. Barwa kwiatów aksamitek może również się różnić. Możemy zakupić sadzonki aksamitek białych, żółtych, pomarańczowych, a nawet ciemnobrązowych i brunatnych. W kolekcji Zamku zobaczyć możemy odmianę złotą '*Aniqua Gold*', ciemnopomarańczową '*Atlanta Orange*' oraz kremowobiałą '*Vanilla Cream*'.

3. *Alternanthera dentata* '*Purple Knight*' jest odmianą o dekoracyjnym, ciemnoczerwonym ulistnieniu i silnym wzroście. Charakteryzuje się dużymi, błyszczącymi liśćmi o wyjątkowym zabarwieniu. To roślina o dużym wigorze, silnie się rozkrzewia i zadarnia powierzchnię rabat tworząc tło dla innych roślin. Jest bardzo odporna na upały. W królewskich ogrodach sadzona drugi rok jako silny akcent w rabatach Ogrodu Dolnego.

Alternanthera dentata 'Purple Knight'

łac. *L. Alternanthera dentata* 'Purple Knight'

ang. *Alternanthera dentata* 'Purple Knight'

rodzina: Szarłatowe (łac. *Amaranthaceae*)

4. Niecierpek (łac. *Impatiens*) grupa *Sun Harmony* - swoją nazwę zawdzięcza pękającym owocom, które „niecierpliwie” czekając na dojrzenie, pękają przy najmniejszym dotknięciu. Kwiatostany niecierpków charakteryzują się specyficzną budową kwiatów – zawsze posiadają pięć płatków, z czego jeden jest lekko wyciągnięty. W sklepach ogrodniczych spotykamy dziesiątki odmian i kolorów, różniących się od siebie wysokością i pokrojem. Niektóre mają kwiaty dwubarwne z paskami tworzącymi jakby gwiazdkę w ich środku. Mogą być pojedyncze lub pełne. W królewskich ogrodach w tym roku można zobaczyć cztery kolory tych pięknych roślin. Ciekawostką jest fakt, iż od kilku lat pośród odmian niecierpków pojawiają się te które wbrew przekonaniu, iż są to rośliny ceniolubne wspaniale rosną w pełnym słońcu.

Niecierpek

łac. *L. Impatiens sp.*

ang. *Impatiens sp.*

rodzina: Niecierpkowate (łac. *Balsaminaceae*)

5. Szałwia omączona (łac. *Salvia farinacea* 'Deep Ocean') to wieloletnia roślina uprawiana w naszym kraju zwykle jako jednoroczna. Tworzy wzniesione, rozgałęzione, lecz zwarte pędy zwieńczone kłosowatymi kwiatostanami. Swoją nazwę gatunkową zawdzięcza mącznemu nalotowi na pąkach kwiatowych, liściach i łodygach. Latem podziwiać możemy jej ciemnoniebieskie kwiaty, które utrzymują się na roślinie aż do pierwszych jesiennych przymrozków. Co ciekawe, niekiedy pojawiają się na niej również kwiaty w białym kolorze. W cieplejszych regionach naszego kraju szalwia omączona może przetrwać nawet do kolejnego roku, okryta na zimę ściółką z liści lub słomy. Szałwia kwitnie najbujniej na słonecznym miejscu i żyznej, umiarkowanie wilgotnej glebie. W ogrodach zamkowych w tym roku zobaczymy cztery odmiany tej wspaniałej rośliny.

Szałwia omączona 'Deep Ocean'

łac. *L. Salvia farinacea 'Deep Ocean'*

ang. *Salvia*

rodzina: Jasnotowate (łac. Lamiaceae)

6. Santolina cyprysikowata (łac. *Santolina chamaecyparissus*) - Ozdobą santoliny jest krzaczasty, półkolisty pokrój i drobne, łuskowate, grzebieniasto-pierzaste liście, gęsto pokrywające cienkie, częściowo zdrewniałe pędy. Nie jest wysoka – dorasta do ok. 20-30/40 cm. Liście nie tylko mają oryginalną budowę, ale też niezwykle, szaro-srebrzysty kolor i ładny aromat, dzięki czemu roślina od razu zwraca na siebie uwagę. Wczesnym latem (czerwiec-lipiec) dodatkową ozdobą santoliny są małe, intensywnie żółte, koszyczkowate kwiatostany (kwiaty rurkowe, bez jęczykowych). Pochodzi z południa Europy, gdzie można ją spotkać na kamienistych, żwirowych podłożach i ciepłych, słonecznych stanowiskach. Kocha słońce i preferuje ubogą, przepuszczalną, a nawet żwirową glebę, gdyż tylko wtedy może w pełni prezentować swoją urodę. Na podłożach żyznych i wilgotnych, jej pędy zaczynają się wyciągać i pokładać, a liście zielenieją, dlatego roślina znacznie lepiej znosi zaniedbanie, niż nadmierną troskę. W sezonie wegetacyjnym nie oczekuje podlewania, bo doskonale znosi suszę ani nawożenia, bo nie lubi żyznego podłoża. Nie potrzebuje też ochrony przed chorobami i szkodnikami, na które jest odporna. W ogrodach królewskich uprawiana po raz pierwszy.

Santolina cyprysikowata

łac. *L. Santolina chamaecyparissus*

ang. *Santolina chamaecyparissus*

rodzina: Astrowate (łac. Asteraceae)

7. Żeniszek (łac. *Ageratum*) - Jest rośliną zielną. Charakteryzuje się tym, że kwitnie przez całe lato. Jego kwiaty są koloru niebiesko-fioletowego. Czasami występują o kolorze białym, a nawet różowym. Najbardziej znaną odmianą tego gatunku jest żeniszek meksykański. Pochodzi z Meksyku. Odznacza się wysokością sięgającą 20-25cm. Inne, w zależności od odmiany sięgają od dziesięciu centymetrów do jednego metra. Kwitnie od czerwca do października. Doskonała roślina na rabaty, kwietniki, obwódki, do obsadzania gazonów i skrzynek balkonowych i do bukietów. Jego zapach roznosi się w całych niemal ogrodach.

Żeniszek

łac. *L. Ageratum* sp.

ang. *Ageratum*

rodzina: Astrowate (łac. Asteraceae)

8. Gazania Iśniąca (łt. *Gazania rigens*) - to popularna i prosta w pielęgnacji roślina. Od lipca aż do pierwszych przymrozków, obsypuje się jaskrawo wybarwionymi kwiatami, przypominającymi miniaturowe gerbery. Mimo, że znana jest jako roślina jednoroczna, łatwo można ją przetrzymać w pomieszczeniu. W Polsce ze względu na klimat jest uprawiana jako roślina jednoroczna. Wymaga stanowiska w pełnym słońcu, zaś podłoże powinno być raczej suche, piaszczyste i przepuszczalne. W czasie suszy rośliny potrzebują podlewania. Kwitnie od czerwca do października. W królewskich ogrodach w tym sezonie spotkamy dwie odmiany: 'Kiss Rose' i 'Kiss Orange Flame'.

Gazania Iśniąca

łac. *L. Gazania rigens*

ang. *Gazania*

rodzina: Astrowate (łac. Asteraceae)

9. Bazylia wonna niebieska (łac. *Ocimum x hybrida*) - jest rośliną najczęściej jednoroczną z rodziny jasnotowatych. Pochodzi z terenów Indii ,tropikalnych regionów Azji i Afryki, gdzie uprawiana była już od ponad 5000 lat. Istnieje ok.160 odmian bazylii, z czego większość ale nie wszystkie ma zastosowania kulinarne. Ponieważ bazylia bardzo łatwo krzyżuje się, granice między odmianami są szczególnie trudne do określenia. Najlepiej rośnie w miejscu słonecznym, ciepłym, w glebie przepuszczalnej bogatej w składniki odżywcze, wilgotnej. Zapach swój zawdzięcza olejki eterycznemu w skład którego wchodzi eugenol, cyneol, cytral, limonen, terpinen, metylochawikol. Zawiera również garbniki, flawonoidy, witaminę A, witaminę C i sole mineralne w tym potas, wapń , magnez, fosfor i żelazo. Jest źródłem beta-karotenu chroniącego organizm człowieka przed wpływem wolnych rodników. Korzystnie wpływa on na funkcjonowanie wzroku i systemu immunologicznego. Uprawiana głównie do stosowania jako przyprawa w kuchni. Do potraw gotowanych dodajemy ją jako ostatnią, przed samym podaniem. W kuchni włoskiej jest głównym składnikiem pesto.

Bazyliia wonna niebieska

łac. L. Ocimum x hybrida

ang. Basil

rodzina: Jasnotowate (łac. Lamiaceae)

10. Starzec srebrnolistny '*Angel Wings*' (łac. *Senecio candidans* '*Angel Wings*') to niecodzienna i niezwykle interesująca roślina, która oczaruje każdego. Jej liście w kolorze biało-srebrzystym natychmiast przykuwają uwagę. Są podobne do anielskich skrzydeł, jak wskazuje angielska nazwa. To szybko rosnąca roślina liściasta, którą najlepiej umieścić w słonecznym miejscu. Należy jednak pamiętać, aby unikać płonącego popołudniowego słońca, które może jej zaszkodzić. Ta przepiękna roślina jest odporna na dość niskie temperatury, sięgające nawet do -10°C. Mimo tego, w okresie zimowym nie należy ryzykować i najlepiej pozostawić ją w miejscu wolnym od mrozu, by nie straciła swojej atrakcyjności i witalności. W królewskich ogrodach posadzona po raz pierwszy.

Starzec srebrnolistny 'Angel Wings'

łac. L. Senecio candidans 'Angel Wings'

ang. Senecio

rodzina: Astrowate (łac. Asteraceae)

11. Kocanki ogrodowe (łac. *Xerochrysum bracteatum*) - Tak naprawdę jest to krótkowieczna bylina, u nas uprawiana jako roślina roczna. Ma prostą, wzniesioną, pustą wewnątrz i rzadko rozgałęzioną łodygę. Pęd jest ulistniony. Liście są ciemnozielone z lekkim szarawym odcieniem. Zarówno pędy jak i liście są szorstko owłosione. Na szczycie każdego pędu znajdziemy typowy dla tej rodziny kwiatostan, a mianowicie koszyczek. Kwiatostan ten jednak różni się od pozostałych. Prawdziwe kwiaty znajdują się tylko w środku kwiatu i są to typowe kwiaty rurkowate. To co uważamy za płatki tak naprawdę to kolorowe przylistki czyli przekształcone liście. Pełnią one rolę powabni dla owadów zapylających. Druga cecha odmienna to papierowa suchość tych przylistków. Wynika to z faktu, że są to martwe komórki, których ścianki wypełnione są specjalną substancją. To coś podobnego jak nasze włosy które również są zbudowane z martwych komórek. W zamkowych ogrodach prezentowane są dwie odmiany: 'Sprinkles Dwarf Red' oraz 'Sprinkles Yellow'.

Kocanki ogrodowe

łac. L. Xerochrysum bracteatum

ang. Straw flower

rodzina: Astrowate (łac. Asteraceae)

12. Werbena patagońska (łac. *Verbena bonariensis*) jest dobrym przykładem pięknej, subtelnej rośliny, która swą sławę zawdzięcza niewątpliwie niezwyklej elegancji i temu, że nadaje rabacie wyrafinowania i koloru, który znakomicie uzupełnia każdy kwiat. Ta roślina została sprowadzona z Ameryki Południowej na rabaty ogrodów Europy w 1832 roku. W naturze rośnie wzdłuż brzegów i wewnątrz wilgotnych lasów. Od razu zyskała duże uznanie, dzięki swej wszechstronności i uzyskała z czasem medal Royal Horticultural Society. W naszym klimacie jest rośliną jednoroczną, jednak dzięki rozsiewaniu nasion, jest w stanie utrzymać wielkie skupiska przez wiele lat. Potrafi nawet być ekspansywna. W Ogrodach pod Zamkiem rośnie drugi rok.

Werbena patagońska

łac. L. Verbena bonariensis

ang. Vervain

rodzina: Werbenowate (łac. Verbenaceae)

